

Marginalismoaren azterketa laburra

Jenaro Garate

1.—Oinarrien adierazpidea

A.—Azokako harremanen printzipioa.—Marginalismoaren abiapuntua azokan dago, merkantzien prezioak azokak determinatzen dituzenez eta oreka partziala eta orokorra, azokan lortzen direnez eta abar. Azokako harremanen printzipioa, berriz, honela idatz dezakegu:

«Eroslerik gabe saltzailerik ez».

Edo

«Hartuak emana du, emanak hartua du».

B.—Irabazien helburua.—Enpresa oren helburu nagusia, irabazirik ahalik eta handienak lortzea da. Horregatik, marginalismoaren giltzarria, enpresaren irabazien adierazpidea edo formula izan ohi da.

2.—Irabaziei buruzko marginalismoaren ekuazioa

Denok dakigun hau da ekuazioa:

$$\frac{\text{IRABAZIAK}}{B_j} = \frac{\text{SARRERAK}}{V_j} = \frac{\text{KOSTUAK}}{K_j}$$

Sinboloak

A	=	Amortizazioa.
A _j	=	Amortizazioa (j enpresarena).
B _e	=	Irabaziak (enpresen sektorearenak).
B _j	=	Irabaziak (j enpresarenak).
C	=	Kontsumoa.
C _j	=	Kontsumogaiak (j enpresak salduak).
D	=	Dibidendoak.
E _{ej}	=	Bitartekogaiak (beste enpresek j enpresari salduak).
E _{je}	=	Bitartekogaiak (j enpresak beste enpresei salduak).
I	=	Inbertsioa.
I _{ej}	=	Inbertsiogaiak (beste enpresek j enpresari salduak).
I _{je}	=	Inbertsiogaiak (j enpresak beste enpresei salduak).
I _f	=	Inbertsioa, lantresnetan.
I _m	=	Inbertsioa, stocken aldaketetan.
I _{mj}	=	Inbertsioa, stocken aldaketetan (j enpresan).
I _n	=	Inbertsio garbia.
K _j	=	Kostuak (j enpresarenak).
L	=	Lantsariak (alokairuak).
L _j	=	Lantsariak (j enpresarenak).
R	=	Errenta.
S	=	Aurrezkia.
S _e	=	Aurrezkia (enpresen sektorearena).
S _{ef}	=	Aurrezkia (enpresen sektorearena atzerriari buruzkoa).
S _{eg}	=	Aurrezkia (enpresen sektorearena gobernuari buruzkoa).
S _f	=	Aurrezkia (atzerriaren sektorearena).
S _g	=	Aurrezkia (gobernuaren sektorearena).
S _h	=	Aurrezkia (familien sektorearena).
S _j	=	Aurrezkia (j sektorearena).
V _j	=	Sarrerak (j enpresarenak).

Ekuazio hau okerra eta faltsua dela demostratuko dugu.

A) Inbertsiogaien erosketak ez dira ekuazioan sartzen, nahiz eta ondasun berberen salketak sarrera bezala onartu. Ekuazio horrek sinbolizatzen duen enpresak ez dihardu azokan eta harremanen printzipioa ukatu egiten du. Marginalismoaren barrengo kontraesan nabaria da.

B) Indefinitua da. Ez du sekulan zehazten sarrerak eta kostuak zer diren eta non lortuak diren. Azoka-sarrerak eta kostuak behar lukete izan; diruzkoak, alegia. Baina ez du ezer esaten, zehaztasuna falta zaio, zientifikotasuna falta zaio.

C) Produzitzen den dena sarrera bezala jasoz, beste zehaztasunik gabe: saldu ezinaren gorabeherak ukatzen ditu. Hau da, krisia eta langabezia ukatzen ditu, adibidez. Berdina dena, oreka presuposatzen du.

Azoka ezezaguna egiten du, ukatu egiten du, utopiazko ekuazioa onartuz.

D) Irabazien ekuazio hori enpresa bakoitzak (soilak) asmatua da, berari dagozkion salketa-prezioak aztertzeko:

ex-ante, prezioak kalkulatzeko
ex-post, prezioak kontrastatzeko.

Formula horren erabili beharra, gehienbat merkatuak ematen ez duen prezioaren ezaguera lortzeko izaten da. Eta ez da sekulan enpresen irabaziak kalkulatzeko erabiltzen. Horregatik, ez du inolaz zerbitzatzen ez enpresa baten irabaziak jakiteko, eta gutxiago oraindik azokaren irudi orokorra eskaintzeko, azokan ari diren enpresa guztien harremanak kontuan edukirik.

E) Marginalismoaren formula hori, irabazien kontzepturik arinenak eta putzenak osatua da. Kostu-sekzioko enplegatuek eduki ohi duten ideiarik ximpleena gaintitzen ez duen kontzeptua: «Kostuei erasten zaien ehuneko horrenbeste (%), hori da irabazia».

3.—Irabaziei buruzko ekuazio zuzena

Ekuazio zuzena lortzeko, marginalismoaren ekuazioa azokaren esanetara jarri besterik ez dugu egingo.

Salketarik badago, erosketak ere badagoela jakinez gero, marginalismoaren formulari bi termino erantsiko dizkiogu:

— Inbertsiogaien erosketak (diru kostuak).
+ Inbertsiogiak (ondasun sarrerak).

Egin dezagun erasketa:

Marginalismoak:

$$\text{IRABAZIAK} = \text{SARRERAK} + \text{KOSTUAK}$$

$$\text{Erantsi:} \quad \begin{array}{l} - \text{INBERTSIOGAIEN} \\ \text{EROSKETAK} \\ + \text{INBERTSIOGAIK} \end{array}$$

Formula zuzena:

(dirutan) (Ondasunetan)

$$\text{IRABAZIAK} = \text{SARRERAK} - \text{PAGAMENDU} + \text{INBERTSIOGAIK}$$

Bi sektoredun sisteman (famiak eta enpresak) ihardun nahi badugu, formula horren desarrolloa hau izango da:

$$\text{IRABAZIAK} = \frac{\text{dirutan}}{\text{SARRERAK}} - \frac{\text{PAGAMENDU}}{\text{dirutan}} + \frac{\text{ondasunetan}}{\text{INBERTSIOA}}$$

$$(1) \quad B_j = \frac{(C_j + I_{je} + E_{je})}{(C_j + I_{je} + E_{je})} - \frac{(L_j + I_{ej} + E_{ej})}{(L_j + I_{ej} + E_{ej})} + \frac{(I_{ej} \pm I_{mj} - A_j)}{(I_{ej} \pm I_{mj} - A_j)}$$

Arazoa argiago erakusteko, marginalismoaren formula ere desarrollatuko dugu:

$$\text{IRABAZIAK} = \frac{\text{SARRERAK}}{(C_j + I_{je} + E_{je} \pm I_m)} - \frac{\text{KOSTUAK}}{(L_j + E_{ej} - A_j)}$$

$$(2) \quad B_j = \frac{\text{SARRERAK}}{(C_j + I_{je} + E_{je} \pm I_m)} - \frac{\text{KOSTUAK}}{(L_j + E_{ej} - A_j)}$$

(1) eta (2) ekuazio hauek, ez dira berdinak, batez ere lehenengoan inbertsiogaiak diru-kostu eta ondasun-sarrera bezala jasotzen direlako. Diferentzia hau aztertuko dugu.

4.—Enpresen sektore osoaren irabaziei buruzko formula

Enpresa guztien irabazien batuketak sektorearen irabazia aurkeztuko digu. Lehenbizi, (1) formulaz adierazitako irabazien batuketa egingo dugu:

$$\text{IRABAZIAK} = \frac{\text{dirutan}}{\text{SARRERAK}} - \frac{\text{PAGUAK}}{\text{dirutan}} + \frac{\text{ondasunetan}}{\text{INBERTSIOA}}$$

$$(1) \quad B_j = \frac{[(C_j + I_{je} + E_{je}) - (L_j + I_{ej} + E_{ej})]}{[(C_j + I_{je} + E_{je}) - (L_j + I_{ej} + E_{ej})]} + \frac{[(I_{ej} \pm I_{mj}) - (A_j)]}{[(I_{ej} \pm I_{mj}) - (A_j)]}$$

$$\Sigma B_j = B_e = \frac{[(C + I + E) - (L + I + E)]}{[(C + I + E) - (L + I + E)]} + \frac{[(I + I_m) - (A)]}{[(I + I_m) - (A)]}$$

$$(1') \quad B_e = \frac{(C - L)}{\pm S_e} + \frac{I_n}{\pm I_n}$$

$$B_e = \frac{(C - L)}{\pm S_e} + \frac{I_n}{\pm I_n}$$

Batuketa berdina egingo dugu, marginalismoaren formulaz baliatuz:

IRABAZIAK =	SARRERAK	-	KOSTUAK
(2) B_j	$[(C_j + I_{je} + E_{je} \pm I_m)]$	-	$[(L_j + E_{ej} + A_j)]$
$\Sigma B_j = B_e$	$(C + I + E \pm I_m)$	-	$(L + E + A)$
(2') B_e	$(C + I \pm I_m - L - A)$		
B_e	$= \pm S_e$		

Formula hauen (1')aren eta (2')aren arteko diferentzia, zehaztasunean datza. Zer dira (2') formularen sarrerak eta kostuak? Batez ere, zer dira inbertsiogaiak, formularen esan nahian?

Erantzuna oso garrantzitsua da. Bi sektoredun sisteman ari gara. Inbertsiogaiak produzitzeko, langileak kontratatu (lanindarra erosi) behar da. Diru-gastua (L) daukate enpresek, lanindarraren edo lanaren azokan —izena da gutxiena, oraingo—. Inbertsiogaiak produzituz gero, ordea, inbertsiogaien azokan ariko dira enpresak. Zer gertatzen da inbertsiogaien azokan?

Definizioz, inbertsiogaiak enpresek erosten dituzte. Horregatik, ez dira diru-sarrera enpresen sektorearentzat. Ez definizioz eta ez errealitatez.

Bestalde, behin lantsariak, alokairuak konprometituz gero, lanaren merkatuan —(L) diru kostua, hain zuzen—, inbertsiogaien produzioa ondasun sarrera da enpresentzat, diru zentimorik gehiago gastatu beharrik gabe. Langileei lantsariak (L) ematen zaizkie: langileengandik kontsumoa (C) jasotzen da, biak dirutan. Horiek dira diru sarrera eta diru kostu bakarrak. Inbertsio gaien produzitzea eta jabetzea, enpresen sektorearen ondasun-sarrera huts hutsa da. Irabazien oinarria ondasunak dira, inbertsiogai (plusproduktu) diren ondasunak.

Horregatik, marginalismoaren formula (2) kontraesankorra eta zientifikotasunik gabea delako, ondoriozko formula (2') edozein erruren abiapuntu izan daiteke. Formula horren ikerketak eta (1') formulak ondorio berberetara garamatzate: irabazien ekuazioa azokari kasu eginik eratu, edo dirutan eta ondasunetan zuzen zehaztu, berdina dela baieztatzen.

Puntu honen laburpena eginez,

$$\text{Marginalismoak, } B_e = \pm S_e$$

$$\text{Formula zuzenak, } B_e = \pm S_e \pm I_n$$

Formula zuzenak argi eta garbi bereizten ditu azokako getaeren ondorioak. $\pm S_e$ diru irabazia da, eta azokako harremanetan hortua, diru gorabeherak azokako harremanetan gertatzen dira eta, ez beste inon.

Hitzen gorabeheretan gera ez gaitezen, diru-aurrezkoa azokan egiten da; eta inbertsioari ondasun-aurrezkoa deitzen badiogu, ondasun-aurrezkoa lantegian (produkzioan) egiten da. Baina askoz hobe da inbertsiogaien akumulazioari, inbertsioa deitzea. Hitz gorabehera hau gaindituz gero, marginalismoaren formula nahaste bat dela, eta faltsua, azaltzen zaigu eguzkiaren argitan, bere erabilkeran nabarmentzen denez.

5.—Enpresen koadroa eta kapitalaren koadroa

Enpresen sektorearen harremanen koadroak, hartzekoen eta zorren diferentzia bezala (diru-aurrezki bezala) $\pm S_e$ ematen du eta lauki zeharo egina eta ulerterraza da (Ik. nere *Ekonomia Hitztegi*ko lana). Koadro hori eta beste sektoreen laukiak baturik, aurrezki orokorra berdin zero dela esaten digute, $\sum S_j = 0$ eginez.

Bide zuzen honetatik ibili ordez, enpresen harremanen ondorioa $\pm B_e$ izango balitz bezala ari dira marginalista eta neoklasiko guztiak, bai diru-aurrezkoa eta bai inbertsiogaien jabetasuna (ondasun-aurrezkoa) azokan lortuko balute bezala. Baina inbertsiogaien azokan, enpresek sektore bezala ez dute ezeren gorabeherarik ezagutzen: dirua esku batetik bestera, ondasungaiak enpresa batetik bestera. Diruaren banaketa aldatzen da, bai; eta inbertsiogaien banaketa aldatzen da, bai. Baina sektoreak, berriz esan, ez du ezeren gorabeherarik ezagutzen. Sektorean zeuden diruak eta inbertsiogaiak joanetorri egin dira azokako tratuen bitartez, baina sektore barruan beti. Lehendik zeuden sektorean. Inbertsiogaien aldetik, sektorean zeuden lehenagotik, aurretik produzituak.

Marginalistek, ordea, begiak itxi, egia zapalduz aurrera jo, eta kapitalaren koadro mitikoa eratzen dute:

$$\text{KAPITALAREN LAUKIA} = \pm S_h \pm S_g \pm S_f \pm S_e = S = I_n$$

Baina, konturatzen ez badira ere, beste hau egiten dute:

$$\pm S_h \pm S_g \pm S_f \pm \frac{\pm B_e}{(\pm S_e \pm I_n)} = I_n$$

Marginalistek ere kuadratu egiten dituzte kontuak, ezkututzen eta bihurtzen duten azpiko egiaren indarrez, zeren:

$$\begin{pmatrix} \pm S_n & \pm S_g & \pm S_f & \pm S_e \\ & \Sigma \pm S_j & & \\ & & O & \end{pmatrix} \pm I_n = I_n$$

Bi koadro dira, ba, ekonomiaren bidegurutzea:

1.º— $B_e = \pm S_e$ (dirutan) $\pm I_n$ (ondasunetan), eta ondorioz, $\Sigma S_j = O$

2.º— $B_e = + S_e$ (indefinitua), eta ondorioz, $\Sigma S_j = I_n$; $S = I$

6.—Keynes eta Marx

Bidegurutze hori, Marx-bidea ala Keynes-bidea aukeratzean datza. Marx-bidea, irabaziak *zer* direnaren jakinean ibiltzea da. Keynes-bidea, irabaziak erarik arinenean erabiltzea da.

Keynes Marx-en ondoren etorria denez gero, ezin dugu aurrera jo Keynes kritikatu gabe.

Keynes zientziaren atzerakada negargarria izan da, Marx-en bidea ezezagutuz, bide okerrean ezarri duelako ekonomiaren ikerketa. «Teoria orokorra»ren «Definizio eta Ideiak» atala, ilunaren eta hutsaren garapena dira. Nahikoa zukeen «Zer da» galdetzea, Marx-en emaitza argigarriari jarraituz, atal hori zakarrontzira bota eta beste zerbaiten bila jarraitzeko. Zer da aurrezkia? Herriaren, Gobernuaren, Atzerriaren aurrezkia, diruzko aurrezkiak dira, zalantzarik gabe. Enpresen aurrezkia, enpresen irabazia (ken diruzko dibidenduak) dela esaten zaigu. Horregatik, ahorroa zer den jakiteko, irabazia zer den galdetu beharko dugu.

Keynes ez zen galdera hori egiteko behar lukeen beste gora igo. Marginalistek, berriz, ez dute aztertu beharrik izan zer diren sarrerak, kostuak, aurrezkia, irabazia eta abar, Keynes-bidean itsu itsuan jarraituz. «Zer da» galdera borratuta egon da ekonomiaren zientziatik. Ehun urte galdu ditugu Marx ekonomilari haundiari kasurik ez egitearren. Negargarria izan da. Eta beste ehun galduko genituzke Keynesen eraginez ihardunaz.

Bagenekien marginalismoa eraikuntza hutsa eta hutserakoa zela. Orain argi eta garbi dakigu faltsua dela, eta atzerakoia. Mikroekonomian, enpresa soila azokatik eta harremanen printzipiotik aparte jartzen duelako bere irabazien bila. Makroekonomian, koadro

eta bide okerrean abiarazten gaituelako, kapitalaren lauki faltuan, hain zuzen.

Besterik ez bada, ia oraingo langabezia bildugarriak ekonomiaren berpentsaketara eramaten gaituen.

J. G.

ANÁLISIS BREVE DEL MARGINALISMO BREVE ANALYSE DU MARGINALISME

1.—Enunciación de sus fundamentos principales

A) Principio del intercambio del mercado:

«No hay vendedor sin comprador».

B) Objetivo del beneficio. Se entiende que la empresa se propone lograr el máximo beneficio posible.

2.—Ecuación marginalista del beneficio

Es ésta tan conocida:

$$\text{BENEFICIOS} = \text{INGRESOS} - \text{GASTOS}$$

Esta ecuación es falsa en teoría e inoperante en la práctica.

— Considera como ingreso la venta de bienes de inversión, sin que nadie las compre, puesto que no son costo o pago para nadie. La ecuación se sitúa fuera del mercado, no cumple el principio del intercambio y le falta una elemental concreción en cuanto a la naturaleza (qué es?) del beneficio.

— No se usa ni siquiera en la empresa, porque no es válida para el cálculo de los beneficios periódicos de la empresa.

3.—Ecuación correcta de los beneficios

Se obtiene añadiendo a la ecuación marginalista los dos términos siguientes: — compras de bienes de inversión (costo monetario) + bienes de inversión (ingreso en bienes). De esta forma resulta la ecuación correcta y fecunda:

$$\text{BENEFICIO} = \begin{array}{l} \text{resultado monetario} \\ \text{INGRESOS} - \text{PAGOS} \end{array} + \begin{array}{l} \text{resultado en bienes} \\ \text{+ INVERSION} \end{array}$$

4.—Fórmula del beneficio para el conjunto del sector

Limitándonos por comodidad expositiva a un sistema de dos sectores (empresas y familias) resulta

$$\sum B_j = \begin{array}{l} \text{resultado monetario} \\ B_c = \\ B_e = \end{array} \begin{array}{l} (C - L) \\ \pm S_e \end{array} \begin{array}{l} \text{resultado en bienes} \\ (I \pm I_m - A) \\ \pm I_n \end{array}$$

Esta ecuación es correcta, bien definida, une perfectamente la microeconomía con la macroeconomía, se presta a toda clase de desarrollos y análisis esclarecedores.

De la fórmula del marginalismo solamente puede deducirse que

$$B_e = \pm S_e$$

donde el término (S_e) es un conjunto heterogéneo y base de cualquier error o sofisma.

5.—El cuadro de las empresas y el cuadro del capital

Queda dicho que el cuadro de las empresas y el del capital son la alternativa de la ciencia económica.

El cuadro del capital introduce el beneficio de las empresas como ahorro de las empresas. Dado que el beneficio de las empresas es binomial ($\pm S_e \pm I_n$), la afirmación marginalista de que $\sum S_j = S = I_n$ es, en términos definidos y correctos, la afirmación de que $S_j + I_n = I_n$.

El cuadro del capital es falso porque oculta que el ahorro global es igual a cero —afirmando lo contrario—; y porque oculta que el beneficio de las empresas es binomial, afirmando que es ahorro (sin ninguna precisión posible).

6.—Keynes y Marx

Keynes no edificó sobre la base que puso Marx, y su edificio es ruinas. ¿Quién sabe qué es el ahorro de Keynes, si dinero, si bienes, si ambas cosas u otra? Keynes no, desde luego.

Sabíamos que el marginalismo era bizantino. Ahora sabemos que es falso. Mal podrá ayudarnos a resolver el grave problema del paro que corroe nuestra juventud.

1.—Enoncé de ses principaux fondements

A) Principe de l'échange du marché:

«Il n'y a pas de vendeur sans acheteur».

B) Objectif du bénéfice: il est bien entendu que l'entreprise se propose d'obtenir le plus grand bénéfice possible.

2.—Equation marginaliste du bénéfice

Il s'agit de la célèbre équation:

$$\text{BENEFICES} = \text{RECETTES} - \text{FRAIS}$$

Théoriquement cette équation est fautive, elle est sans effet dans la pratique.

—La vente des biens d'investissement est considérée comme une recette, alors que personne ne les achète car ils ne sont un coût pour personne. L'équation se situe hors du marché, elle ne respecte pas le principe de l'échange et il lui manque l'élémentaire concrétion quant à la nature (qu'est-ce?) du bénéfice.

—On se l'utilise même pas dans l'entreprise car elle ne sert pas à calculer les bénéfices périodiques de l'entreprise.

3. — Equation correcte des bénéfices

On l'obtient en ajoutant à l'équation marginaliste les deux termes suivants: —achats de biens d'investissement (coût monétaire) + biens d'investissement (recettes en biens). Ainsi on obtient l'équation correcte et féconde.

$$\text{BENEFICE} = \begin{array}{ccc} \text{résultat monétaire} & & \text{résultat en biens} \\ \text{RECETTES} - \text{FRAIS} & + & \text{INVESTISSEMENT} \end{array}$$

4. — Formule du bénéfice pour l'ensemble du secteur

En nous limitant, pour la clarté de l'exposé à un système de deux secteurs (entreprises et familles) il résulte:

$$\begin{array}{ccc} \text{résultat monétaire} & & \text{résultat en biens} \\ \Sigma B_j = B_c = & (C - L) & (I \pm I_m - A) \\ B_c = & \pm S_c & \pm I_n \end{array}$$

Cette équation est correcte, bien définie, elle unit parfaitement la microéconomie et la macroéconomie, et se prête à toutes sortes de développements et d'analyses.

De la formule du marginalisme on ne peut déduire que ceci:

$$B_c = \pm S_c$$

où le terme $\{S_c\}$ est un ensemble hétérogène et le point de départ de n'importe quelle erreur ou sophisme.

5. — Le cadre des entreprises et le cadre du capital

Nous avons déjà dit que le cadre de l'entreprise et celui du capital forment l'alternative de la science économique.

Le cadre du capital introduit le bénéfice des entreprises en tant qu'épargne des entreprises. Puisque le bénéfice des entreprises est binomial $(+ S_c + I_n)$, l'affirmation marginaliste suivante: $S_j = S = I_n$ devient, en termes définis et corrects, l'affirmation: $S_j + I_n = I_n$

Le cadre du capital est faux parce qu'il dissimule que l'épargne globale est égale à zéro, tout en affirmant le contraire; et parce qu'il dissimule que le bénéfice des entreprises est binomial, tout en affirmant qu'il s'agit d'épargne.

6. — Keynes et Marx

Les fondements de la théorie de Keynes ne sont pas ceux de Marx, ils sont, de nos jours, écroulés. Qui sait **ce qu'est** l'épargne selon Keynes? S'agit-il d'argent, de biens, ou des deux à la fois? Keynes, en tout cas, n'en sait rien.

Nous savions que le marginalisme était byzantin. Maintenant nous savons que c'est faux. Il ne pourra, certes pas, nous aider à résoudre le grave problème du chômage qui ronge notre jeunesse.